YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(kuudes jaosto)

18 päivänä marraskuuta 2009 *

Asiassa T-375/04,

Scheucher-Fleisch GmbH, kotipaikka Ungerdorf (Itävalta),

Tauernfleisch Vertriebs GmbH, kotipaikka Flattach (Itävalta),

Wech-Kärntner Truthahnverarbeitung GmbH, kotipaikka Glanegg (Itävalta),

Wech-Geflügel GmbH, kotipaikka Sankt Andrä (Itävalta), ja

Johann Zsifkovics, kotipaikka Wien (Itävalta),

edustajinaan asianajajat J. Hofer ja T. Humer,

kantajina,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään V. Kreuschitz ja A. Stobiecka-Kuik,

vastaajana,

jossa vaaditaan kumoamaan komission 30.6.2004 tekemä päätös K(2004) 2047 lopullinen, joka koskee Itävallassa myönnettyä valtiontukea NN 34A/2000 laatuohjelmille ja merkinnöille ”AMA-Biozeichen” ja ”AMA-Gütesiegel”,

EUROOPAN YHTEISÖJEN
ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. W. H. Meij sekä tuomarit V. Vadapalas (esittelevä tuomari) ja L. Truchot,

kirjaaja: hallintovirkamies T. Weiler,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.2.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian taustalla olevat tosiseikat

1 Kantajat Scheucher-Fleisch GmbH, Tauernfleisch Vertriebs GmbH, Wech-Kärntner Truthahnverarbeitung GmbH, Wech-Geflügel GmbH ja Johann Zsifkovics sekä kantajien lisäksi Grandits GmbH ovat viisi rajavastuuyhtiötä ja yksi yhden henkilön yritys, jotka on perustettu Itävallan oikeuden mukaan ja jotka ovat erikoistuneet eläinten teurastukseen ja paloitteluun.

2 Vuonna 1992 Itävallassa säädettiin liittovaltion laki Agrarmarkt Austria -nimisen markkinasääntelyelimen perustamisesta (Bundesgesetz über die Errichtung der Marktordnungsstelle ”Agrarmarkt Austria”; BGBl. 376/1992; jäljempänä vuoden 1992 AMA-laki), jonka 2 §:n 1 momentissa perustetaan Agrarmarkt Austria -niminen julkisoikeudellinen oikeushenkilö (jäljempänä AMA). Operatiivisesta toiminnasta huolehtii Agrarmarkt Austria Marketing GmbH -yhtiö (jäljempänä AMA Marketing), joka on AMA:n kokonaan omistama tytäryhtiö. Vuoden 1992 AMA-lakia on muutettu useita kertoja.

3 Vuoden 1992 AMA-lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan AMA:n tehtävänä on edistää maataloustuotteiden markkinointia. Tätä varten sen tehtäväksi on annettu periä maksuosuuksia, joilla kantajien ja Granditsin esittämän vuoden 1992 AMA-lain toisinnon 21 c §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan rahoitetaan muun muassa nautojen, vasikoiden, sikojen, karitsojen, lampaiden ja siipikarjan teurastuspalkkioita.

4 Kyseisillä tuilla pyritään edistämään maataloustuotteiden tuotantoa, käsittelyä, jalostusta ja markkinointia Itävallassa AMA-biomerkin ja AMA-laatumerkinnän (jäljempänä AMA-merkinnät) avulla.

5 Eläinten teurastukseen ja paloitteluun erikoistuneina yrityksinä kantajat ja Grandits ovat velvolliset maksamaan AMA:lle maksuosuuksia vuoden 1992 AMA-lain 21 c §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla, vaikkei niiden tuotteilla ole AMA-merkintöjä.

6 Kantajat ja Grandits sekä noin kaksikymmentä muuta teurastamoyritystä tekivät Itävallan viranomaisille valituksia niiden AMA:lle maksettaviksi määrätyistä maksuosuuksista. Liittovaltion maatalous-, metsä-, ympäristö- ja vesiasioiden ministeri hylkäsi niiden tekemät valitukset. Verwaltungsgerichtshof (hallintotuomioistuin), jonka käsiteltäväksi kantajat ja Grandits olivat saattaneet asian, kumosi 20.3.2003 ja 21.5.2003 antamillaan päätöksillä liittovaltion ministerin päätökset menettelyvirheiden vuoksi.

7 Kantajat ja Grandits tekivät sen ohella Euroopan yhteisöjen komissiolle 21.9.1999 kantelun, jossa ne katsoivat vuoden 1992 AMA-lain eräiden säännösten loukkaavan niiden oikeutta.

8 Komissio toimitti 15.2.2000 päivätyllä kirjeellä kantajien ja Granditsin kantelun Itävallan viranomaisille ja kehotti näitä esittämään huomautuksensa. Itävallan viranomaisten vastattua 20.3.2000 komissio ilmoitti niille 19.6.2000, että kysymyksessä olevat toimet oli toistaiseksi kirjattu ilmoittamattomiksi tuiksi asianumerolla NN 34/2000.

9 Itävallan viranomaisten 8.3.2003 tekemän pyynnön jälkeen komissio päätti tutkia kysymyksessä olevat toimet erikseen sen mukaan, olivatko ne ajalta ennen vai jälkeen

26.9.2002, koska vuoden 1992 AMA-asetuksen soveltamista koskeviin yksityiskohtaisiin sääntöihin tehtiin tuona päivänä huomattavia muutoksia. Tutkintamenettelylle, joka koskee 26.9.2002 jälkeen sovellettavia säännöksiä, annettiin asianumero NN 34A/2000.

10 Komissio päätti 30.6.2004 tehdyllä päätöksellä, joka koskee Itävallassa myönnettyä valtiontukea NN 34A/2000 laatuohjelmille ja merkinnöille ”AMA-Biozeichen” ja ”AMA-Gütesiegel”, olla esittämättä huomautuksia ilmoitettuja toimia vastaan (jäljempänä riidanalainen päätös). Tältä osin komissio katsoi kyseisten toimien soveltuvan yhteismarkkinoille EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla, koska ne täyttivät maatalousalan valtiontuesta annettujen yhteisön suuntaviivojen (EYVL 2000, C 28, s. 2) 13 ja 14 kohdassa ja valtiontuesta EY:n perustamissopimuksen liitteessä I lueteltujen ja tiettyjen liitteeseen I kuulumattomien tuotteiden mainontaan annetuissa yhteisön suuntaviivoissa (EYVL 2001, C 252, s. 5; jäljempänä mainonnan valtiontukeen sovellettavat suuntaviivat) asetetut edellytykset.

11 Riidanalaisen päätöksen 67 perustelukappaleen mukaan kaikki AMA:n ja AMA Marketingin ennen 26.9.2002 toteuttamat toimenpiteet jätettiin nimenomaisesti tutkinnan ulkopuolelle.

12 AMA toimitti riidanalaisen päätöksen kantajien ja Granditsin tiedoksi 16.7.2004.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

13 Kantajat ja Grandits nostivat nyt käsiteltävän kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 17.9.2004 toimittamallaan kannekirjelmällä.

14 Asia jaettiin 10.11.2004 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen neljännelle jaostolle.

15 Komissio vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 9.12.2004 toimittamassaan asiakirjassa, että kanne jätetään tutkimatta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla. Kantajat ja Grandits esittivät 25.1.2005 huomautuksensa tästä oikeudenkäyntiväitteestä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (neljäs jaosto) 15.9.2006 antamassa määräyksessä päätettiin, että oikeudenkäyntiväite ratkaistaan pääasian yhteydessä ja oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

16 Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin, esittelevä tuomari määrättiin kuudenteen jaostoon, jonka käsiteltäväksi tämä asia näin ollen siirrettiin.

17 Koska eräs jaoston tuomareista on estynyt osallistumasta nyt esillä olevan asian käsittelyyn, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti nimesi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 32 artiklan 3 kohdan mukaisesti toisen tuomarin täydentämään jaoston kokoonpanoa.

18 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kuudes jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn ja kehotti työjärjestyksensä 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena asianosaisia, Granditsia ja Itävallan tasavallan liittohallitusta vastaamaan kirjallisiin kysymyksiin. Nämä noudattivat kehotusta asetetussa määräajassa.

19 Grandits ilmoitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 23.1.2009 toimittamallaan kirjeellä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle työjärjestyksen 99 artiklan mukaisesti peruuttavansa kanteensa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kuudennen jaoston puheenjohtajan 4.2.2009 antamalla määräyksellä Granditsin nimi poistettiin rekisteristä ja asianosaiset määrättiin vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

20 Asianosaisten lausumat ja heidän vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 12.2.2009 pidetyssä istunnossa.

21 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

22 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– jättää kanteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää sen perusteettomana

– velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

23 Komissio vetoaa ensinnäkin siihen, että riidanalainen päätös ei koske kantajia erikseen. Riidanalainen päätös on kantajiin nähden yleisesti sovellettava normi, joka koskee kantajia pelkästään siksi, että kantajat ovat objektiivisesti maksuvelvollisia samoin perustein kuin kaikki muutkin yritykset, joiden tilanne on tosiasiallisesti tai mahdollisesti samanlainen.

24 Komissio kiistää sitten väitteen, jonka mukaan nyt kysymyksessä olevien toimien edunsaajina on vain neljä vähittäiskauppaketjua. AMA-merkintöjen tarkoituksena nimittäin on edistää laadultaan erinomaisten maataloustuotteiden menekkiä, joten siitä on etua maatalousyrityksille ja elintarvikkeiden tuottajille kokonaisuutena tarkastellen.

25 Komission mukaan kantajat, jotka ovat erikoistuneet eläinten teurastukseen ja paloitteluun, eivät sitä paitsi ole kilpailutilanteessa vähittäiskauppiaiden kanssa, jotka kantajat ovat kanteessaan nimenneet kyseisten tukien suoriksi edunsaajiksi. Kantajat eivät myöskään selitä, miksi asia koskisi niitä erikseen sillä perusteella, että neljä laatumerkinnän saanutta vähittäiskauppaketjua tunnetaan nimeltä. Kantajat eivät myöskään täsmennä syitä, joiden vuoksi ne eivät ole saaneet AMA-laatumerkintöjä, eivätkä sitä, miksi ne eivät voi toimittaa tavaraa näille neljälle vähittäiskauppaketjulle.

26 Komissio lausuu vastaajan vastauskirjelmässä lisäksi, etteivät kantajat ole osoittaneet, että eräät teurastamot ja leikkaamot saisivat etua kyseisistä tuista ja toimisivat samoilla

maantieteellisillä markkinoilla. Kantajat tosin maksavat maksuja, mutta ne myös hyötyvät AMA-laatumerkintöjen puitteissa järjestettävistä myynninedistämistoimista. Kuten nimittäin kantajat itse huomauttavat, näissä myynninedistämistoimissa kuluttajille suositellaan Itävallasta peräisin olevien tuotteiden ostamista. Kantajat eivät siten kärsi minkäänlaista vahinkoa.

27 Toiseksi komissio katsoo, että kyseiset tuet koskevat kantajia ainoastaan välillisesti, minkä kantajat itsekin myöntävät kannekirjelmässään. Riidanalaisessa päätöksessä tutkitut soveltamistoimet ovat tältä osin yleisiä ja abstrakteja. Yksilöinti puolestaan tapahtuu vasta asianomaisia suoraan koskevilla oikeudellisilla toimilla eli hallintopäätöksillä. Riidanalaisessa päätöksessä ei myöskään velvoiteta Itävallan tasavaltaa määräämään perittäväksi maksuja teurastamoilta ja leikkaamoilta.

28 Kolmanneksi EY 88 artiklan 2 kohdassa vahvistetuista menettelyllisistä takeista seuraa, että komissio on velvollinen vaatimaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksena. Tässä tapauksessa kantajat ovat kuitenkin jo kantelun tehdessään ilmaisseet kantansa ja siten kokonaan käyttäneet oikeutensa tulla kuulluksi.

29 Kantajat katsovat olevansa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla niitä, joita asia koskee. Näin ollen kantajat voivat nostaa EY 230 artiklan neljännen kohdan mukaisen kumoamiskanteen sillä perusteella, että riidanalainen päätös koskee niitä suoraan ja erikseen.

30 Kantajien mukaan tukien välittöminä edunsaajina on neljä nimeltä mainittua vähittäiskauppiasta, jotka ovat saaneet oikeuden käyttää AMA-laatumerkintää. Kantajat ovat myös välittömässä kilpailutilanteessa merkinnän käyttöön oikeutettujen teurastamojen ja leikkaamojen kanssa, koska AMA-laatumerkintää sovelletaan eläimen syntymästä alkaen aina siihen asti, kun sen liha myydään vähittäiskaupassa, ja koska yksittäinen yritys saa merkinnästä etua tuotanto- ja jakeluketjun jokaisessa vaiheessa. AMA ei peri maksuja muista jäsenvaltioista tuoduista eläimistä, jotka

teurastetaan Itävallassa, mutta niistä saatujen tuotteiden menekkiä heikentää laatumerkintöjä suosivien mainoskampanjoiden järjestäminen.

31 Kantajat viittaavat yhdistetyissä asioissa C-261/01 ja C-262/01, van Calster ym., 21.10.2003 annettuun yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon (Kok., s. I-12249) ja katsovat, että komission suorittamassa tukien tutkinnassa on ehdottomasti otettava huomioon myös rahoitustapa silloin, kun se sisältyy toimiin erottamattomana osana, kuten tässä tapauksessa. Tältä osin kantajat korostavat osallistuvansa tukien rahoittamiseen.

32 Kantajat katsovat lisäksi, että edellä 31 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa van Calster ym. annetun tuomion mukaan komissio ei voi taannehtivasti korjata tukien soveltumattomuutta yhteismarkkinoille. Kun riidanalainen päätös kuitenkin koskee 26.9.2002 jälkeen voimassa olleita toimia, kantajat voivat joutua maksamaan taannehtivia maksuja tuosta päivästä lähtien.

33 Lopuksi kantajat kiistävät väitteen, jonka mukaan ne olisivat kantelun tekemällä jo kokonaan käyttäneet oikeutensa huomautusten esittämiseen.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

34 EY 230 artiklan neljännen kohdan sanamuodon mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen hänelle osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu asetuksena tai toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen.

35 Tässä tapauksessa on kiistatonta, että riidanalainen päätös on osoitettu Itävallan tasavallalle eikä kantajille. Sen vuoksi on tutkittava, koskeeko riidanalainen päätös kantajia suoraan ja erikseen.

36 Ensinnäkin on niin, että jotta riitautettu yhteisön toimi koskisi suoraan yksityistä, edellytetään, että sillä on välittömiä vaikutuksia yksityisen oikeusasemaan ja ettei se jätä niille, joille se on osoitettu ja joiden tehtävänä on sen toimeenpano, ollenkaan harkintavaltaa, jolloin toimeenpano on puhtaasti automaattista ja perustuu yksinomaan yhteisön lainsäädäntöön eikä edellytä välissä olevien sääntöjen soveltamista. Tämä koskee myös päätöstä, jolla valtiontuki hyväksytään, jos se mahdollisuus, että kansalliset viranomaiset päättäisivät olla myöntämättä riidanalaisella komission päätöksellä hyväksyttyä tukea, on vain teoreettinen eikä kyseisten viranomaisten toimintahalukkuudesta ole epäilystä (asia C-386/96 P, Dreyfus v. komissio, tuomio 5.5.1998, Kok., s. I-2309, 43 ja 44 kohta ja asia T-289/03, BUPA ym. v. komissio, tuomio 12.2.2008, Kok., s. II-81, 81 kohta).

37 Nyt käsiteltävässä tapauksessa asiakirja-aineistosta ilmenee, että Itävallan tasavalta oli jo toteuttanut kysymyksessä olevat tukitoimet riidanalaisen päätöksen tekopäivänä 30.6.2004. Tältä osin kantajat ovat esittäneet selvityksenä AMA:n ja erään vähittäiskauppiaan internet-sivut, jotka osoittavat, että AMA-laatumerkinnät oli annettu jo ennen riidanalaista päätöstä. Ne ovat esittäneet myös AMA:n Granditsille osoittaman maksukehotuksen, joka koski erääntyneitä maksuosuuksia toukokuun 2002 ja huhtikuun 2003 väliseltä ajanjaksolta, joka vastaa riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettujen toimien soveltamiskautta ainakin osittain.

38 Se mahdollisuus, että Itävallan viranomaiset päättäisivät olla myöntämättä kyseisiä tukia, näyttää siten olevan pelkästään teoreettinen.

39 Tästä seuraa, että riidanalainen päätös koskee kantajia EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla suoraan.

40 Toiseksi sen kysymyksen osalta, koskeeko asia kantajia erikseen, on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan muut kuin ne, joille päätös on osoitettu, voivat väittää sen koskevan niitä erikseen ainoastaan, jos kyseinen päätös vaikuttaa niihin niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista ja ne voidaan näin ollen yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu (asia 25/62, Plaumann v. komissio, tuomio 15.7.1963, Kok., s. 197, 223, Kok. Ep. I, s. 181 ja asia C-78/03 P, komissio v. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, tuomio 13.12.2005, Kok., s. I-10737, 33 kohta).

41 EY 88 artiklassa säännellyssä valtiontukien valvontamenettelyssä on erotettava toisistaan ensinnäkin kyseisen artiklan 3 kohdan mukainen tukien alustava tutkintavaihe, jonka tavoitteena on ainoastaan tehdä komissiolle mahdolliseksi tehdä ensimmäiset päätelmänsä kyseisen tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, ja toiseksi saman artiklan 2 kohdassa tarkoitettu muodollinen tutkintavaihe. EY:n perustamissopimuksen mukaan komissio on vasta viimeksi mainitussa vaiheessa, jonka tavoitteena on tehdä mahdolliseksi, että komissio saa käyttöönsä kattavat tiedot kaikista asiaan liittyvistä seikoista, velvollinen kehottamaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa (asia C-198/91, Cook v. komissio, tuomio 19.5.1993, Kok., s. I-2487, Kok. Ep. XIV, s. I-211, 22 kohta; asia C-225/91, Matra v. komissio, tuomio 15.6.1993, Kok., s. I-3203, Kok. Ep. XIV, s. I-233, 16 kohta ja edellä 40 kohdassa mainittu asia komissio v. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, tuomion 34 kohta).

42 Tästä seuraa, että kun komissio toteaa EY 88 artiklan 2 kohdassa säänneltyä muodollista tutkintamenettelyä aloittamatta kyseisen artiklan 3 kohdan perusteella tehdyllä päätöksellä, että tuki soveltuu yhteismarkkinoille, niillä, joiden hyväksi kyseisen menettelyn tarjoamat menettelylliset takeet on annettu, on mahdollisuus saada aikaan se, että näitä takeita noudatetaan, vain, jos ne voivat saattaa tämän päätöksen yhteisöjen tuomioistuinten tutkittavaksi (edellä 41 kohdassa mainittu asia Cook v. komissio, tuomion 23 kohta; edellä 41 kohdassa mainittu asia Matra v. komissio, tuomion 17 kohta ja edellä 40 kohdassa mainittu asia komissio v. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, tuomion 35 kohta). Tämän perusteella otetaan tutkittavaksi tällaisen päätöksen kumoamista tarkoittava kanne, jonka on nostanut EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu osapuoli, jota asia koskee, jos kyseinen kantaja pyrkii kanteen nostamisella turvaamaan tähän määräykseen perustuvat menettelylliset oikeutensa (edellä 40 kohdassa mainittu asia komissio v. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, tuomion 35 kohta; ks. vastaavasti myös edellä 41 kohdassa mainittu asia Cook v. komissio, tuomion 23–26 kohta ja edellä 41 kohdassa mainittu asia Matra v. komissio, tuomion 17–20 kohta).

43 EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja osapuolia, joita asia koskee ja joilla siis on EY 230 artiklan neljännen kohdan mukaisesti oikeus nostaa kumoamiskanne, ovatkin sellaiset henkilöt, yritykset tai yhteenliittymät, joiden etuihin tuen myöntäminen saattaa vaikuttaa, eli erityisesti tuensaajien kilpailijayritykset ja etujärjestöt (asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1719, 41 kohta ja edellä 40 kohdassa mainittu asia komissio v. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, tuomion 36 kohta).

44 Jos kantaja sitä vastoin kyseenalaistaa sen, onko tuen arviointia koskeva päätös sellaisenaan perusteltu, pelkästään se seikka, että kantajaa voidaan pitää EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna osapuolena, jota asia koskee, ei riitä siihen, että kanne otettaisiin tutkittavaksi. Kantajan on siis osoitettava, että sillä on edellä 40 kohdassa mainitussa asiassa Plaumann vastaan komissio annetussa tuomiossa tarkoitettu erityinen asema. Asia on näin erityisesti siinä tapauksessa, että kyseessä olevan päätöksen kohteena oleva tuki vaikuttaa huomattavasti kantajan markkina-asemaan (asia 169/84, Cofaz ym. v. komissio, tuomio 28.1.1986, Kok., s. 391, Kok. Ep. VIII, s. 439, 22–25 kohta ja edellä 40 kohdassa mainittu asia Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, tuomion 37 kohta).

45 Ei myöskään ole mahdotonta, että vaikka riidanalainen toimi on luonteeltaan ja ulottuvuudeltaan yleisesti sovellettava, koska sitä sovelletaan kaikkiin niihin taloudellisiin toimijoihin, joita asia koskee, se voi koskea tiettyjä niistä erikseen (asia C-309/89, Codorníu v. neuvosto, tuomio 18.5.1994, Kok., s. I-1853, Kok. Ep. XV, s. I-177, 19 kohta ja asia C-487/06 P, British Aggregates v. komissio, tuomio 22.12.2008, Kok., s. I-10505, 32 kohta).

46 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajat vetoavat kanteensa tueksi kolmeen varsinaiseen kanneperusteeseen.

47 Ensimmäinen kanneperuste koskee menettelysääntöjen rikkomista. Se jakautuu neljään osaan, joista ensimmäinen osa koskee sitä, ettei komissiolle ole annettu tiedoksi kyseisiä tukia, toinen osa koskee EY 88 artiklan 2 kohdassa määrättyjen menettelyllisten takeiden noudattamatta jättämistä, kolmas osa koskee perusteluvel-

vollisuuden laiminlyöntiä ja neljäs osa koskee käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatteen loukkaamista. Ensimmäisen kanneperusteen toisen osan yhteydessä kantajat lausuvat nimenomaisesti, että EY 88 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 4 artiklan 4 kohdan mukaan komission olisi tullut aloittaa muodollinen tutkintamenettely, koska kysymyksessä olevien toimenpiteiden soveltuvuudesta yhteismarkkinoille oli epäilyjä.

48 Toinen kanneperuste koskee EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan virheellistä soveltamista. Tältä osin kantajat katsovat erityisesti, ettei AMA-merkintöjen saamiseksi edellytetyn kaltainen laatutakuu liity kyseisessä määräyksessä tarkoitetun ”kehityksen” käsitteeseen.

49 Kolmannessa kanneperusteessaan kantajat väittävät, että komissio on jättänyt noudattamatta EY 88 artiklan 3 kohdassa ja asetuksen N:o 659/1999 3 artiklassa vahvistettua täytäntöönpanon lykkäämistä koskevaa sääntöä.

50 Koska kantajat riitauttavat näin ollen sekä sen, että komissio on kieltäytynyt aloittamasta muodollista tutkintamenettelyä, että tuen arvioinnista itsessään tehdyn päätöksen aineellisen oikeellisuuden, kantajien nostaman kanteen tutkittavaksi ottamisesta päättämiseksi on tarkasteltava ensin kantajien asiavaltuutta menettelyllisiin oikeuksiinsa pääsemiseksi ja sitten kantajien asiavaltuutta riidanalaisen päätöksen aineellisen oikeellisuuden riitauttamiseen.

51 Siltä osin kuin asiassa on ensinnäkin kyse kantajien asiavaltuudesta menettelyllisiin oikeuksiinsa pääsemiseksi, on aluksi todettava, että riidanalaisen päätöksen 14 perustelukappaleen mukaan AMA-merkinnät myönnetään vain tuotteille, jotka täyttävät tietyt laatuvaatimukset valmistusmenetelmien, tuotteiden ominaispiirteiden sekä eräissä tapauksissa niiden maantieteellistä alkuperää koskevien vaatimusten osalta. Riidanalaisen päätöksen 27 perustelukappaleessa lausutaan siten, että kyseisillä

tuilla suositaan eräitä maataloustuotteiden valmistus-, käsittely-, jalostus- ja markkinointialalla Itävallassa toimivia yrityksiä.

52 Kuten kantajat korostavat, erityisesti lihan osalta on olemassa AMA-merkintöihin liittyvä erityinen tuotanto- ja jakeluketju eläinten syntymästä ja kasvattamisesta aina vähittäiskaupassa tapahtuvaan myyntiin asti siten, että ketjun jokaisessa vaiheessa on noudatettava laatua ja tarkastuksia koskevia täsmällisiä määräyksiä, minkä tarkoituksena on kehittää korkealaatuisten tuotteiden myyntiä.

53 Kyseisten tukien edunsaajia eivät siten ole pelkästään vähittäiskauppiaat. Edunsaajia ovat myös kaikki AMA-merkintöihin liittyvään erityiseen tuotanto- ja jakeluketjuun kuuluvat yritykset. Kantajat, jotka ovat eläinten teurastukseen ja paloitteluun erikoistuneita yrityksiä, kilpailevat puolestaan sellaisten teurastamo- ja paloitteluyritysten kanssa, jotka ovat saaneet AMA-laatumerkintöjä. Ne myös toimivat samoilla maantieteellisillä markkinoilla eli Itävallassa, kuten ne ovat täsmentäneet vastatessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen.

54 Se seikka, että kantajilla on tässä tapauksessa ollut EY 88 artiklan 3 kohdassa edellytetty mahdollisuus vedota esittämiinsä väitteisiin jo alustavassa tutkintamenettelyssä kantelemalla kysymyksessä olevista tuista, ei sitä paitsi poista niiden oikeutta siihen, että niille EY 88 artiklan 2 kohdassa nimenomaisesti annettuja menettelyllisiä takeita noudatetaan (ks. vastaavasti edellä 36 kohdassa mainittu asia BUPA ym. v. komissio, tuomion 76 kohta).

55 Tästä seuraa, että kantajilla on asiavaltuus siltä osin kuin ne pyrkivät siihen, että niiden EY 88 artiklan 2 kohdasta johtuvia menettelyllisiä oikeuksia kunnioitetaan.

56 Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa, joka koskee EY 88 artiklan 2 kohdassa määrättyjen menettelyllisten takeiden loukkaamista, on siten tutkittava.

57 Siltä osin kuin asiassa on toiseksi kysymys kantajien asiavaltuudesta riidanalaisen päätöksen aineellisen oikeellisuuden riitauttamiseen, on muistutettava, ettei huomattavaa vaikuttamista merkitse pelkästään se seikka, että kyseessä oleva päätös on omiaan vaikuttamaan vallitseviin kilpailuolosuhteisiin asianomaisilla markkinoilla ja että kyseessä olevat yritykset jollain tavalla kilpailivat päätöksestä hyötyneen yrityksen kanssa (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 10/68 ja 18/68, Eridania ym. v. komissio, tuomio 10.12.1969, Kok., s. 459, 7 kohta ja edellä 45 kohdassa mainittu asia British Aggregates v. komissio, tuomion 47 kohta). Yritys ei siten voi vedota pelkästään siihen, että se on edunsaajana olevan yrityksen kilpailija, vaan sen on lisäksi osoitettava olevansa sellaisessa tosiallisessa tilanteessa, jonka perusteella se voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu (ks. vastaavasti asia C-106/98 P, Comité d'entreprise de la Société française de production ym. v. komissio, tuomio 23.5.2000, Kok., s. I-3659, 41 kohta ja edellä 45 kohdassa mainittu asia British Aggregates v. komissio, tuomion 48 kohta).

58 On kuitenkin todettava, etteivät kantajat ole esittäneet kirjelmissään mitään oikeudellisia tai tosiseikkoihin liittyviä perusteluja osoittaakseen erityisen kilpailuasemansa kyseisillä markkinoilla.

59 Vastatessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen, joka koski huomattavaa vaikutusta kantajien asemaan, kantajat ovat sitä paitsi pelkästään maininneet enempää täsmentämättä, että eläinten teurastus- ja paloittelumarkkinoilla on "huomattavaa ylikapasiteettia", ja korostaneet, että kyseisillä tuilla on tuntuvia vaikutuksia kansainväliseen kauppaan ja kilpailuun.

60 Edellä todetusta seuraa, etteivät kantajat ole osoittaneet, että riidanalaisen päätöksen kohteena olevat tuet voisivat vaikuttaa huomattavasti niiden asemaan.

61 Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen ja neljäs osa sekä kolmas kanneperuste on siten jätettävä tutkimatta siltä osin kuin niiden tarkoituksena ei ole kantajille EY 88 artiklan 2 kohdan mukaan kuuluvien menettelyllisten oikeuksien turvaaminen.

62 Sen sijaan on muistutettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on tulkittava kantajan kanneperusteita pikemminkin niiden oikeudellisen sisällön kuin niiden oikeudellisen luokittelun valossa (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 19/60, 21/60, 2/61 ja 3/61, Fives Lille Cail ym. v. korkea viranomainen, tuomio 15.12.1961, Kok., s. 559, 588). Siten se voi tutkia kantajan esittämät muut perustelut selvittääkseen, esitetäänkö niissä myös seikkoja, joilla tuetaan jotakin kantajan esittämää kanneperustetta, jolla nimenomaisesti ilmaistaan epäilyksiä, jotka olisivat olleet perusteena EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamiselle (asia T-254/05, Fachvereinigung Mineralfaserindustrie v. komissio, tuomio 20.9.2007, 48 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa; ks. vastaavasti myös asia T-158/99, Thermenhotel Stoiser Franz ym. v. komissio, tuomio 13.1.2004, Kok., s. II-1, 141, 148, 155, 161 ja 167 kohta).

63 Nyt käsiteltävässä asiassa kannekirjelmästä ilmeneekin, että ensimmäisen kanneperusteen kolmannessa osassa ja toisessa kanneperusteessa esitetään seikkoja ensimmäisen kanneperusteen toisen osan tueksi, koska kantajat vetoavat niissä sellaisten vakavien vaikeuksien olemassaoloon, joiden vuoksi olisi ollut perusteltua aloittaa muodollinen tutkintamenettely. Kantajien tarkoituksena nimittäin on väittää toisessa kanneperusteessa myös, että niille EY 88 artiklan 2 kohdan mukaan kuuluvia menettelyllisiä oikeuksia on loukattu riidanalaista päätöstä tehtäessä. Myös ensimmäisen kanneperusteen kolmas osa, joka koskee perustelujen puutteellisuutta, tukee ensimmäisen kanneperusteen toista osaa, koska niillä, joita asia koskee, ei riittävien perustelujen puuttuessa ole mahdollisuutta saada tietää perustetta, jolla komissio on päätynyt siihen lopputulokseen, ettei vakavia vaikeuksia ole, eikä yhteisöjen tuomioistuimilla ole mahdollisuutta täyttää valvontatehtäväänsä.

64 Näin ollen ensimmäisen kanneperusteen kolmas osa ja toinen kanneperuste on tutkittava vain siltä osin kuin niillä pyritään siihen, että kantajille EY 88 artiklan 2 kohdan mukaan kuuluvia menettelyllisiä oikeuksia kunnioitetaan.

Asiakysymys

Asianosaisten lausumat

65 Kantajat katsovat, että komissiolla oli asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 4 kohdan perusteella velvollisuus aloittaa kysymyksessä olevia tukia koskeva muodollinen tutkintamenettely, koska niiden soveltuvuudesta yhteismarkkinoille oli epäilyjä. Kantajat viittaavat useisiin asiakirjoihin, jotka on saatu erityisesti AMA:n ja yhden vähittäiskauppiaan verkkosivuilta ja jotka kantajien mukaan osoittavat, että tuotteiden, joille AMA-merkintöjä myönnetään, on oltava peräisin yksinomaan Itävallasta. Kantajat viittaavat myös komission 19.6.2000 Itävallan viranomaisille lähettämään kirjeeseen, johon kantajien mukaan sisältyy selostus seikoista, joiden perusteella on syytä epäillä kyseisten tukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille ja erityisesti niiden yhteensopivuutta EY 28 artiklan kanssa. Tällaisen tosiasiallisen ja oikeudellisen tilanteen valossa komission olisi tullut tehdä päätös muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta.

66 Kantajat lausuvat vastauskirjelmässään lisäksi, että vuoden 1992 AMA-lain 21 a §:ssä suljetaan pois se, että AMA-laatumerkintä myönnettäisiin muille kuin itävaltalaisille tuotteille tai että sellaisten myyntiä edistettäisiin markkinointikampanjalla. Myös AMA Marketingin yhtiöjärjestys osoittaa, että yhtiön toiminnan tulee liittyä kotimaisiin maa- ja metsätaloustuotteisiin. Vuoden 1992 AMA-laki ja AMA Marketingin yhtiöjärjestys ovat siten yhteensopimattomat EY 28 artiklan kanssa. Tältä osin ei ole riittävää, että AMA:n antamiin määräyksiin lisätään ulkomaisia tuotteita koskeva ”avoimuuslauseke”. Asian arviointia ei myöskään tule perustaa näissä määräyksissä oleviin yksittäisiin sääntöihin vaan tosiasiallisesti toteutettuihin toimenpiteisiin.

67 Komissio huomauttaa tämän johdosta, että kaikki ne asiakirjat, joihin kantajat vetoavat, ovat ajalta ennen 26.9.2002. Riidanalaisen päätöksen mukaan AMA:n ja AMA Marketingin ennen 26.9.2002 toteuttamat toimenpiteet on kuitenkin nimenomaisesti rajattu tutkinnan ulkopuolelle. Sitä paitsi komissio viittaa 26.9.2002 jälkeen voimaan tulleiden toimenpiteiden osalta AMA:n tammikuussa 2001, syyskuussa 2002 ja

helmikuussa 2003 antamiin sääntöihin, jotka osoittavat kantajien väitteiden olevan perusteettomia. Komissiolla ei siten ole ollut velvollisuutta aloittaa muodollista tutkintamenettelyä.

68 Vastaajan vastauskirjelmässä komissio korostaa, kuten AMA:n antamat säännöt osoittavat, että laatumerkintöjä ei ole rajattu itävaltalaisiin yrityksiin tai tuotteisiin, käytettiinpä niitä alkuperämerkinnän kanssa tai ilman sitä. Kantajien ei ole mahdollista osoittaa ainoatakaan tapausta, jossa muun kuin itävaltalaisen pyyntö laatumerkinnän saamisesta olisi hylätty AMA Marketingin yhtiöjärjestyksen perusteella.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

69 Aluksi on syytä muistuttaa, että komissiolla on velvollisuus aloittaa muodollinen tutkintamenettely muun muassa, jos alustavan tutkintamenettelyn aikana saatujen tietojen valossa sillä on edelleen vakavia vaikeuksia arvioida kyseistä toimenpidettä. Tämä velvollisuus perustuu välittömästi EY 88 artiklan 3 kohtaan, sellaisena kuin sitä on tulkittu oikeuskäytännössä, ja se on vahvistettu asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 4 kohdan ja 13 artiklan 1 kohdan säännöksillä, kun komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että lainvastaisen toimenpiteen yhteensoveltuvuudesta on epäilyjä (ks. vastaavasti edellä 36 kohdassa mainittu asia BUPA ym. v. komissio, tuomion 328 kohta).

70 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely on nimittäin välttämätön silloin, kun komissiolla on vakavia vaikeuksia sen arvioimisessa, onko tuki yhteismarkkinoille soveltuva. Komissio voi päättää menettelyn EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun alustavaan vaiheeseen ja tehdä sen päätteeksi myönteisen päätöksen valtiollisen toimenpiteen soveltuvuudesta ainoastaan, jos se on alustavan tutkinnan perusteella vakuuttunut joko siitä, että kyseinen hanke ei ole EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki, tai siitä, että vaikka toimenpide määritellään tueksi, se on yhteismarkkinoille soveltuva. Jos komissio sen sijaan on alustavan tutkinnan perusteella tehnyt vastakkaisen päätelmän tai jos se ei

ole voinut alustavan tutkinnan perusteella selvittää kaikkia niitä ongelmia, jotka ovat tulleet esiin arvioitaessa hankkeen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, komissiolla on velvollisuus hankkia kaikki tarvittavat lausunnot ja aloittaa tätä varten EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely (edellä 41 kohdassa mainittu asia Matra v. komissio, tuomion 33 kohta; edellä 43 kohdassa mainittu asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 39 kohta ja edellä 36 kohdassa mainittu asia BUPA ym. v. komissio, tuomion 329 kohta).

71 Komission on siten ratkaistava asiaan liittyvien tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella, edellyttävätkö tuen yhteensoveltuvuuden tarkastelun yhteydessä esiin tulleet vaikeudet kyseisen menettelyn aloittamista (ks. edellä 41 kohdassa mainittu asia Cook v. komissio, tuomion 30 kohta). Tämän arvioinnin on täytettävä kolme edellytystä.

72 Ensimmäiseksi on todettava, että EY 88 artiklan mukaan komissiolla on oikeus alustavan tutkintamenettelyn jälkeen päättää tuen soveltuvan yhteismarkkinoille ainoastaan sellaisten toimenpiteiden osalta, joihin ei liity vakavia vaikeuksia, joten tämä kriteeri on ainoa sovellettavaksi tuleva kriteeri. Komissio ei näin ollen voi kieltäytyä aloittamasta muodollista tutkintamenettelyä kolmansien edun kaltaisiin muihin seikkoihin, menettelyn sujuvuuteen liittyviin tekijöihin tai mihin tahansa muihin hallinnollisiin syihin vedoten (asia T-73/98, Prayon-Rupel v. komissio, tuomio 15.3.2001, Kok., s. II-867, 44 kohta).

73 Toiseksi komissio on velvollinen aloittamaan muodollisen menettelyn silloin, kun se kohtaa asiassa vakavia vaikeuksia, eikä sillä ole tältä osin mitään harkintavaltaa. Vaikka komission harkintavalta on sidottua tämän menettelyn aloittamista koskevan päätöksen osalta, sillä on kuitenkin tiettyä harkintavaltaa, kun se selvittää ja tutkii yksittäistapaukseen liittyviä seikkoja sen määrittämiseksi, aiheuttavatko nämä seikat vakavia vaikeuksia. EY 88 artiklan 3 kohdan tarkoituksen ja komissiolle kuuluvan hyvää hallintoa koskevan velvollisuuden mukaan komissio voi erityisesti aloittaa keskustelut tuen ilmoittaneen valtion tai kolmansien kanssa ratkaistakseen mahdollisesti ilmenneet

vaikeudet alustavan menettelyn kuluessa (edellä 72 kohdassa mainittu asia Prayon-Rupel v. komissio, tuomion 45 kohta).

74 Kolmanneksi on todettava, että vakavien vaikeuksien käsite on objektiivinen. Tällaisten vaikeuksien olemassaoloa on arvioitava riidanalaisen päätöksen tekoon liittyvien olosuhteiden ja päätöksen sisällön perusteella objektiivisin perustein ottaen huomioon päätöksessä esitettyjen perustelujen lisäksi myös ne seikat, jotka komissiolla oli tiedossaan, kun se totesi riidanalaisten tukien olevan yhteismarkkinoille soveltuvia (ks. edellä 72 kohdassa mainittu asia Prayon-Rupel v. komissio, tuomion 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

75 Käsiteltävänä olevassa asiassa komissio on riidanalaisessa päätöksessä katsonut, että kysymyksessä olevat tuet soveltuivat yhteismarkkinoille, koska ne olivat maatalousalan valtiontuesta annettujen yhteisön suuntaviivojen ja mainonnan valtiontukeen sovellettavien suuntaviivojen mukaisia.

76 Tältä osin on aluksi todettava, että mainonnan valtiontukeen sovellettavissa suuntaviivoissa annetaan muun muassa seuraavat määräykset tuotteista, joiden edellytetään täyttävän erityisiä laatuvaatimuksia:

”49. Toiseksi kansallisten laadunvalvontajärjestelmien on perustuttava tuotteiden alkuperän tai tuotantopaikan sijasta yksinomaan todellisiin objektiivisiin ominaisuuksiin, jotka varmistavat tuotteilta vaaditun laadun tai koskevat vaadittua tuotantoprosessia. Riippumatta siitä, ovatko järjestelmät pakollisia vai vapaaehtoisia, on varmistettava kaikkien yhteisössä tuotettujen tuotteiden mahdollisuus päästä niistä osallisiksi tuotteiden alkuperästä riippumatta, jos tuotteet täyttävät asetetut vaatimukset. – –

50. Jos osallistuminen tiettyyn järjestelmään on rajoitettu – – tiettyä alkuperää oleviin tuotteisiin, järjestelmä itsessään on ristiriidassa perustamissopimuksen määräysten kanssa, ja on selvää, että komissio ei voi pitää tällaisen järjestelmän mainontaan tarkoitettua tukea yhteismarkkinoille soveltuvana.

– –”

77 Samoista suuntaviivoista ja erityisesti niiden 46 kohdasta johtuu, että tuotteiden ”alkuperällä” on katsottava tarkoitettavan ”kansallista, alueellista tai paikallista” alkuperää.

78 Seuraavaksi on todettava, että komissio on riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleessa katsonut, että tässä tapauksessa tuet täyttivät edellytyksen, jonka mukaan kansallista laadunvalvontajärjestelmää ei voida rajata tiettyä alkuperää oleviin tuotteisiin. Komissio nimittäin lausui seuraavaa:

”Oikeus laatumerkinnän käyttämiseen voidaan antaa kaikkia yhteisössä viljeltyjä tai tuotettuja tuotteita varten, jotka täyttävät sen käyttämiseen liittyvät laatuvaatimukset. Nämä erityisvaatimukset tuotteille, joille laatumerkintää haetaan, joko koskevat tuotteen laatua tai näyttävät rajoittuvan pelkästään niiden maantieteellisen alkuperän varmistamisen mahdollistamiseen. Erityisvaatimusten täyttäminen on kaikissa tapauksissa mahdollista riippumatta tuotteen maantieteellisestä alkuperästä.”

79 Vastaavalla tavalla komissio on riidanalaisen päätöksen 66 perustelukappaleessa hylännyt kantajien kantelussaan esittämät väitteet, joiden mukaan AMA-laatumer-

kinnöistä on etua ainoastaan itävaltalaisille tuottajille, käyttäen seuraavaa sanamuotoa:

”Ilmoitettuja toimenpiteitä, jotka liittyvät biomerkkiin ja laatumerkintään ja joita on sovellettu 26.9.2002 lähtien, ei ole rajattu itävaltalaisiin tuotteisiin, eikä – – tuotteiden alkuperä ole pääasiallisena viestinä näissä merkeissä eikä niitä vastaavassa mainonnassa.

– –”

80 Riidanalaisen päätöksen 67 perustelukappale osoittaa sitä paitsi, että komissio on käyttänyt ratkaisunsa perusteena AMA:n ja AMA Marketingin toteuttamia toimenpiteitä sellaisina kuin niitä sovellettiin 26.9.2002 jälkeen. Sen mukaisesti komissio mainitsee vastinekirjelmässään kolme AMA:n määräystä, jotka on annettu tammikuussa 2001, syyskuussa 2002 ja helmikuussa 2003.

81 Kantajat väittävät kannekirjelmässä, että tuotteiden, joita varten AMA-merkintöjä myönnetään, on oltava peräisin yksinomaan Itävallasta. Tässä tarkoituksessa kantajat ovat toimittaneet vuoden 1992 AMA-lain toisinnon, jota komissio ei ole kiistänyt ja jonka 21 a §:ssä säädetään maksun käyttötarkoituksesta seuraavaa:

”Maatalouden markkinointimaksua – – kannetaan seuraavia tarkoituksia varten:

1. kotimaisten maatalous- ja metsätuotteiden ja niistä saatavien tuotteiden myynnin edistäminen ja takaaminen

2. kyseisten tuotteiden markkinoiden avaaminen ja säilyttäminen kotimaassa ja ulkomailla

3. kyseisten tuotteiden jakelun parantaminen

4. kyseisten tuotteiden (erityisesti vastaavat maataloustuotteet) laadun parantamiseen ja takaamiseen liittyvien yleisten toimenpiteiden edistäminen

5. muiden markkinointitoimien (erityisesti palvelusuoritukset ja niihin liittyvät henkilöstökulut) edistäminen."

82 Vastatessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen komissio on puolestaan ilmoittanut yhtäältä, että Itävallan viranomaiset olivat sen kanssa käymissään neuvotteluissa luvanneet huolehtia vuoden 1992 AMA-lain mukauttamisesta myöhemmin, ja toisaalta, että 21 a §:ää oli muutettu vuonna 2007 annetulla liittovaltion lailla (BGBl. 55/2007) siten, että muutos tuli voimaan 1.7.2007. Komission mukaan vuoden 1992 AMA-lain 21 a §:n 1 kohtaan ei enää tuosta päivästä lähtien ole sisältynyt sanaa "kotimaisten".

83 Komissio tosin korostaa myös sitä, että vuoden 1992 AMA-lain 21 a §:n 5 kohdassa, sellaisena kuin se oli alkuperäisessä muodossaan, vahvistettiin maksun käyttötarkoitukseksi myös ”kaikkien muiden markkinointitoimien edistäminen” edellyttämättä rajaamista kotimaisiin tuotteisiin.

84 Komission vastaus kuitenkin osoittaa, että ajankohtana, jolloin komissio tutki kysymyksessä olevien tukien soveltuvuuden yhteismarkkinoille, vuoden 1992 AMA-lain 21 a §:n tärkeimmät säännökset koskivat ainoastaan kotimaisia tuotteita.

85 Kyseinen pykälä ei näin ollen täyttänyt mainonnan valtiontukeen sovellettavissa suuntaviivoissa mainittua edellytystä, jonka mukaan kansallista laadunvalvontajärjestelmää ei voida rajoittaa tiettyä alkuperää oleviin tuotteisiin. Komission kirjallisesta vastauksesta ilmenee myös, että komissio oli tietoinen asiasta, koska tästä kysymyksestä oli käyty neuvotteluja Itävallan viranomaisten ja komission välillä.

86 Tästä seuraa, että vaikkei AMA:n antamissa määräyksissä edellytetty tuotteiden alkuperää koskevaa vaatimusta, vuoden 1992 AMA-lain 21 a §:n 1 kohdassa lausuttu rajaus kotimaisiin tuotteisiin herätti tästä huolimatta epäilyjä kysymyksessä olevien tukien yhteensopivuudesta mainonnan valtiontukeen sovellettavien suuntaviivojen kanssa. Komission olisi sen vuoksi tullut soveltaa asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 4 kohtaa.

87 Asiassa on siten päädyttävä siihen lopputulokseen, että kysymyksessä olevien tukien yhteismarkkinoille soveltuvuuden arvioimiseen liittyi vakavia vaikeuksia, joiden vuoksi komission olisi ollut päätettävä aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely.

88 Riidanalainen päätös on siten kumottava, eikä ensimmäisen kanneperusteen kolmatta osaa ja toista kanneperustetta ole tarpeen tutkia.

Oikeudenkäyntikulut

89 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan kantajien oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kumotaan 30.6.2004 tehty komission päätös K(2004) 2047 lopullinen, joka koskee Itävallassa myönnettyä valtiontukea NN 34A/2000 laatuohjelmille ja merkinnöille ”AMA-Biozeichen” ja ”AMA-Gütesiegel”.

2) Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Scheucher-Fleisch GmbH:n, Tauernfleisch Vertriebs GmbH:n, Wech-Kärntner Truthahnverarbeitung GmbH:n, Wech-Geflügel GmbH:n ja Johann Zsifkovicsin oikeudenkäyntikulut.

Meij Vadapalas Truchot

Julistettiin Luxemburgissa 18 päivänä marraskuuta 2009.

Allekirjoitukset